

Przedmiotowe zasady oceniania z języka polskiego w III Liceum Ogólnokształcącym w Łomży

Obowiązują od roku szkolnego 2016/2017

Informacje wstępne

1. Niniejsze zasady oceniania są zgodne z ustawą o systemie oświaty, Rozporządzeniem MEN z dnia 10.06.2015r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz ze statutem szkoły.
2. Uczniowie zostają poinformowani o zasadach oceniania z języka polskiego na początku roku szkolnego (na pierwszych lekcjach).

Celem oceniania jest:

1. Ustalenie zasad i form oceniania ucznia oraz jasnych, obiektywnych kryteriów.
2. Informowanie o aktualnym stanie wiedzy i umiejętności ucznia, wskazywanie, co zrobił dobrze, jak powinien się dalej uczyć.
3. Diagnozowanie postępów i niepowodzeń.
4. Określenie zasad i form poprawy.
5. Pomoc uczniom w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju.
6. Motywowanie ucznia do dalszej pracy.
7. Umożliwienie nauczycielowi doskonalenia organizacji i metod pracy na lekcjach.

Co podlega ocenie?

1. Praca ucznia podlega ocenie w skali od 1 do 6 z możliwością rozszerzenia o „+”, „-”.
2. W szczególności podlegać jej będą:
  - matury próbne, sprawdziany diagnostyczne (waga 4)
  - prace stylistyczne klasowe, sprawdziany czytania ze zrozumieniem, sprawdziany rzeczowe (waga 3)
  - prace stylistyczne domowe (waga 2)
  - kartkówki (waga 2)
  - odpowiedzi (waga 1)
  - prace domowe krótkie/ z ostatniej lekcji (waga 1)
  - przygotowanie do lekcji i aktywność na niej (waga 1)
  - referat (waga 1)
  - inne prace (w tym konkursy, Koło Żywego Słowa) – wagę określa nauczyciel.

Warunki i sposób poprawy ocen bieżących

1. Poprawianie ocen bieżących odbywa się zgodnie ze statutem szkoły.
2. Uczeń może poprawić oceny z prac klasowych i prac domowych stylistycznych:
  - prace domowe stylistyczne można poprawić, pisząc pracę na inny temat;

- prace poprawkowe nie podlegają określonej w statucie szkoły terminowi sprawdzania.
- 3. Za pracę domową stylistyczną, której uczeń nie oddał w terminie, do omegi wstawia się 0, bez możliwości jej poprawy.

Ocena śródroczna i roczna

Wystawienie ocen śródrocznych i rocznych odbywa się zgodnie ze statutem szkoły.

Warunki i sposób poprawy ocen rocznych

Oceny roczne mogą być poprawiane – kryteria i formę poprawy określa statut szkoły.

Sposób informowania uczniów i rodziców o osiągnięciach

1. Sposób informowania uczniów i rodziców o osiągnięciach, ocenach śródrocznych lub rocznych określa statut szkoły.
2. Informacja o tym co uczniowie robią dobrze, z czym mają problem i jak mają pracować przekazywana jest na lekcjach języka polskiego ustnie.
3. Prace stylistyczne (klasowe i domowe) ocenione zgodnie z kryteriami, oprócz informacji punktowej, zawierają komentarz dotyczący tego, co uczeń zrobił dobrze, a nad czym powinien pracować.
4. Otrzymując ocenioną pracę (domową lub klasową) uczeń może zwrócić się do nauczyciela z prośbą o jej szczegółowe omówienie.

Praca z uczniem zdolnym, słabym i o specjalnych potrzebach edukacyjnych

1. Nauczyciel indywidualizuje pracę z młodzieżą:
  - 1a) Uczeń zdolny, pragnący poszerzać swoją wiedzę z przedmiotu może samodzielnie wykonywać dodatkowe zadania, np.: przygotowywać referaty na tematy wykraczające poza program nauczania, przygotowywać analizy utworów poetyckich lub fragmentów tekstów prozatorskich, dzielić się z kolegami wiedzą zdobytą w procesie samokształcenia.
  - 1b) Uczeń słaby, mający trudności z opanowaniem wiedzy i umiejętności zapisanych w podstawie programowej, może skorzystać z pomocy nauczyciela w celu uzupełnienia braków, przygotować dodatkowe zadania, których poziom jest dostosowany do jego możliwości.
  - 1c) W przypadku ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych nauczyciel dostosowuje wymagania do zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej.
2. Nauczyciel wspiera w rozwoju wszystkich uczniów:
  - 2a) Na prośbę ucznia może zaproponować lektury do samodzielnej analizy,
  - 2b) Na prośbę ucznia może umożliwić uczniowi zaprezentowanie swojej wiedzy i umiejętności na forum klasy.

KRYTERIA OCENIANIA PRAC STYLISTYCZNYCH

1. Kryteria oceny rozprawki na poziomie podstawowym. Za pracę stylistyczną (domową i klasową) uczeń może otrzymać 50punktów

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie stanowiska	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	18	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy 12 nierażące
		12	Uzasadnienie trafne i szerokie												
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	8	Uzasadnienie trafne, ale wąskie	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne 4 błędy rażące
		4	Uzasadnienie częściowe												
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia stanowiska	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, przyznaje się punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Jeśli uczeń nie sformułuje argumentu i uzasadnienia na podstawie fragmentu tekstu dołączonego do tematu, za pracę otrzymuje ocenę niedostateczną. (obowiązuje od IX 2018 r.)

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – piszący otrzymuje 0 punktów.

2. Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego na poziomie podstawowym. Za pracę stylistyczną (domową i klasową) uczeń może otrzymać 50 punktów

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
9	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	1 5	Uzasadnienie trafne i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	10	Uzasadnienie trafne, ale wąskie	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	5	Uzasadnienie częściowo trafne												
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, przyznaje się punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – piszący otrzymuje 0 punktów.

3. Kryteria oceny interpretacji porównawczej na poziomie rozszerzonym. Za pracę stylistyczną (domową i klasową) uczeń może otrzymać 40 punktów

A	Koncepcja porównywania utworów	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna	12	Uzasadnienie trafne i pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
4	Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	8	Uzasadnienie trafne, ale nie-pogłębione			3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
2	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami	4	Uzasadnienie częściowo trafne			0	Jeden błąd rzeczowy lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, przyznaje się punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – piszący otrzymuje 0 punktów.

4. Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej na poziomie rozszerzonym. Za pracę stylistyczną (domową i klasową) uczeń może otrzymać 40punktów

A	Określenie problemu	B	Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu		
9	Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	9	Stanowisko adekwatne do tekstu i pełne	2	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierazące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierazące		
6	Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	6	Stanowisko adekwatne do tekstu, ale niepełne			3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierazące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierazące lub nieliczne błędy rażące		
3	Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	3	Stanowisko częściowo adekwatne do tekstu			0	Jeden błąd rzeczowy lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące
0	Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem	0	Brak stanowiska lub stanowisko nieadekwatne do tekstu			0		0		0		0		0		0	

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, nie przyznaje się punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, przyznaje się punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – piszący otrzymuje 0 punktów.

Przeliczenie punktów na oceny

1. Dotyczy sprawdzianów i prac, w których za odpowiedzi stawia się punkty (oprócz kartkówek):
  - 100% - 98% - celujący
  - 97% - 86% - bardzo dobry
  - 85% - 70% - dobry
  - 69% - 50% - dostateczny
  - 30% - 49% - dopuszczający
  - 29% - 0% - niedostateczny

2. Oceny za pracę stylistyczną na poziomie podstawowym
  - 50 – 49 – cel
  - 48 – 43 - bdb
  - 42 – 35 – db
  - 34 – 25 – dst
  - 24 – 15 - dop
  - 14 – 0 ndst

3. Oceny za pracę stylistyczną na poziomie rozszerzonym
  - 40 – 39 – cel
  - 38 – 34 – bdb
  - 33 – 28 – db
  - 27 – 20 – dst
  - 19 – 12 – dop
  - 11 – 0 - ndst

Kryteria oceniania aktywności

1. Przy ocenie aktywności brane są pod uwagę:
  - a) wartość merytoryczna wypowiedzi,
  - b) samodzielność sądów,
  - c) poprawność językowa wypowiedzi,
  - d) zaangażowanie w pracę na lekcji.
2. Aktywność uczniów oceniania jest przynajmniej raz w semestrze.
3. Za aktywność stawia się oceny w skali od 3 do 6.

WYMAGANIA NA POSZEGÓLNE OCENY

POZIOM PODSTAWOWY

KLASA I

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej,
- nie interesuje się przebiegiem zajęć,
- nie uczestniczy w lekcji,
- opuszcza prace klasowe,
- nie przygotowuje zadań domowych.

Na ocenę dopuszczającą

uczeń klasy I liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- wymienić autorów i tytuły utworów literackich wskazanych w liście lektur,
- opowiedzieć treść omawianych na lekcji tekstów literackich niezbyt dokładnie,
- czytać ze zrozumieniem tekst literacki i interpretować go z pomocą nauczyciela,
- odtworzyć z pamięci definicje pojęć np.: *mit, topos, archetyp, antyk, tragedia, patos, tragicizm, konflikt tragiczny, Biblia, uniwersalizm, apokalipsa, kosmogonia, parafraza, monoteizm, teocentryzm, alegoria, styl romański, gotycki, renesans, reformacja, antropocentryzm, humanizm, klasycyzm, godność, fatum, kontrreformacja, sarmatyzm, racjonalizm, empiryzm*,
- wskazać ramy chronologiczne epok literackich, przewidzianych w programie,
- wykazać się znajomością nazw i pojęć gatunków literackich (*tragedia, epos, pieśń, fraszka, tren, psalm, przypowieść, hymn, sonet, oda, bajka, satyra*)
- wymienić cechy bohaterów lektur,
- wymienić cechy Boga biblijnego, średniowiecznego, renesansowego i barokowego,
- wymienić kierunki filozoficzne poszczególnych epok i kilka najważniejszych ich założeń,
- wymienić archetypy i toposy z poszczególnych epok,
- wymienić cechy tragedii antycznej, przypowieści, dramatu szekspirowskiego, bajki,
- wymienić cechy postawy stoickiej, epikurejskiej, horacjańskiej, franciszkańskiej, humanistycznej, racjonalistycznej, empirycznej,
- opisać koncepcję świata i człowieka w poszczególnych epokach,
- rozpoznać w utworze epitety, porównanie, apostrofę, pytanie retoryczne, przerzutnię, personifikację, animizację,
- cytować odpowiednie fragmenty tekstu jako uzasadnienie argumentów, cech,
- opisać dzieła sztuki poszczególnych epok,
- rozpoznać osobę mówiącą i adresata w utworze literackim,
- identyfikować motywy mitologiczne, biblijne, średniowieczne, renesansowe, barokowe, oświeceniowe w tekście literackim.

Na ocenę dopuszczającą
uczeń klasy I liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- wyjaśnić znaczenie realne i metaforyczne związków frazeologicznych, mających źródło w antyku i Biblii,
- poprawnie budować zdania proste, złożone, mało skomplikowane,
- posługiwać się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej.

Na ocenę dostateczną
uczeń klasy I liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- wykazać się niepełną wiedzę i podstawowymi umiejętnościami określonymi w podstawie programowej,
- zna treść i problematykę lektur z klasy I,
- czytać ze zrozumieniem tekst literacki i samodzielnie przeprowadzić chociaż fragmentaryczną jego interpretację
- wyjaśnić definicję i istotę toposu, symbolu, alegorii, metafory, oksymoronu, inwersji,
- podać cechy utworów średniowiecznych, renesansowych, barokowych, oświeceniowych,
- przedstawić świat wartości bohaterów poszczególnych epok,
- rozpoznać związki tematyczne między dziełami literackimi a innymi dziełami sztuki,
- odnaleźć najważniejsze informacje zawarte w kilku tekstach, dokonać ich analizy porównawczej,
- omówić na przykładzie utworu cechy tragedii antycznej, przypowieści, dramatu szekspirowskiego, bajki,
- rozpoznać cechy światopoglądu, wartości charakterystyczne dla epok oraz typowe motywy,
- określić związki renesansu i oświecenia z antykiem, baroku ze średniowieczem i Biblią,
- scharakteryzować wizje świata i człowieka w poszczególnych epokach,
- posługiwać się formami wypowiedzi jak opis, przemówienie, streszczenie, charakterystyka, rozprawka, recenzja,
- redagować noty biograficzne,
- przedstawić swoimi słowami myśli różnych autorów,
- przedstawić różne ujęcia motywów literackich w poszczególnych epokach,
- scharakteryzować osobę mówiącą i adresata utworu,
- określić typ liryki,
- opisać dzieło sztuki plastycznej, podjąć próbę jego interpretacji,
- rozpoznać w utworach literackich środki stylistyczne: oksymoron, antytezę, paralelizm, peryfrazę, elipsę, anaforę, epiforę,
- przyporządkować wcześniej poznany tekst kultury (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) określonej epoce literackiej,
- zgromadzić słownictwo potrzebne do omówienia typowego problemu,
- formułować na podstawie tekstu argumenty i potwierdzać je fragmentami utworów,
- zabierać głos w dyskusji – powtarzać obiegowe opinie.

Na ocenę dostateczną

uczeń klasy I liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- wyjaśnić znaczenie związków frazeologicznych i słów zaczerpniętych z Biblii, mitologii,
- wyjaśnić znaczenie podstawowe i metaforyczne wyrazu,
- posługiwać się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej,
- zgromadzić synonimy o różnym zabarwieniu emocjonalnym,
- poprawnie budować zdania o schematycznej konstrukcji.

Na ocenę dobrą

uczeń klasy I liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- wykazać się dużą wiedzą z zakresu kl. I,
- wykazać się dobrą znajomością treści i problematyki lektur,
- czytać ze zrozumieniem tekst literacki i interpretować go,
- sprawnie wiązać fakty w łańcuchy przyczynowo-skutkowe,
- na podstawie tekstów literackich i filozoficznych scharakteryzować światopogląd epok, system wartości bohaterów,
- charakteryzować bohaterów utworów literackich w kontekście epoki,
- porównać różne realizacje toposów i archetypów literaturze sztuce,
- wskazać i uzasadnić obecność tradycji starożytnej, biblijnej, średniowiecznej, renesansowej i barokowej i oświeceniowej w późniejszych tekstach kultury,
- porównać dramat antyczny i szekspirowski,
- samodzielnie analizować i interpretować wybrane teksty antyczne, średniowieczne, renesansowe i barokowe i oświeceniowe,
- omówić realizację w tekstach literackich problemów np.: miłości, śmierci, przemijania, patriotyzmu, rozumu, wiary, uczucia/czucia,
- wyjaśnić metaforyczne i alegoryczne znaczenie utworów,
- określić role poszczególnych motywów w kulturze,
- określić funkcje najprostszycy środków stylistycznych wykorzystanych w utworach,
- porównać i ocenić postawy bohaterów,
- wykorzystywać różne konteksty w toku pracy nad lekturą,
- skonfrontować świat wartości bohaterów ze swoim własnym,
- interpretować dzieła sztuki plastycznej,
- samodzielnie formułować proste argumenty i potwierdzać je fragmentami tekstu,
- odtworzyć tok myślowy autora tekstu,
- wskazać myśl przewodnią utworu,
- porównywać teksty różnych dziedzin sztuki,
- gromadzić, selekcjonować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł,
- wybrać sposób rozwiązania problemu,
- przydzielić zadania poszczególnym osobom w zespole i koordynować pracę zespołu,
- zabierać głos w dyskusji, samodzielnie formułować sądy.

Na ocenę dobrą

uczeń klasy I liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- stosować w wypowiedziach ustnych i pisemnych urozmaiconą składnię,
- wykazać się bogatym słownictwem,
- posługiwać się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej.

Na ocenę bardzo dobrą

uczeń klasy I liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- wykazać się pełną wiedzą i umiejętnościami określonymi w podstawie programowej, posługiwać się nimi w różnych sytuacjach problemowych,
- wykazać się szczegółową znajomością treści i problematyki lektur,
- wskazać związki omawianych epok z kulturą powszechną na podstawie lektur,
- ustalić konteksty filozoficzne i estetyczne, społeczno – polityczne i wykorzystać je w interpretacji utworu,
- interpretować różne teksty kultury,
- wskazać sposoby funkcjonowania motywów, toposów i wzorców osobowych w tekstach literackich,
- analizować i oceniać zjawiska literackie omawianych epok,
- analizować, oceniać i syntezyzować zjawiska kulturowe poznanych w toku nauki epok,
- wskazać związki omawianych epok z kulturą powszechną na podstawie dzieł poznanych w trakcie samodzielnej pracy,
- wykorzystywać wiedzę z różnych źródeł w interpretacji utworów i faktów literackich,
- interpretować różne znaki kultury w nowych tekstach,
- analizować teksty literackie ze wskazaniem poznanych środków stylistycznych,
- oceniać i wartościować teksty literackie i postawy,
- dowieść swojej racji w ocenie dzieł literackich, malarskich, filmowych, teatralnych,
- zabierać konstruktywny głos w dyskusji,
- skutecznie argumentować swoje stanowisko,
- samodzielnie przygotować dodatkowe materiały wzbogacające pracę na lekcji,
- odczytać i wyjaśnić sensory symboliczne tekstów i odnieść je do współczesności,
- zaplanować pracę zespołu w celu rozwiązania nowego problemu,
- ocenić osiągnięcia różnych epok,
- syntetyzować i selekcjonować materiał.

Na ocenę bardzo dobrą

uczeń klasy I liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- sprawnie posługiwać się współczesną polszczyzną.

Na ocenę celującą

uczeń klasy I liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego potrafi:

- wykazać się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania na ocenę bardzo dobrą.

KLASA II

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej,
- nie interesuje się przebiegiem zajęć,
- nie uczestniczy w lekcji,
- opuszcza prace klasowe,
- nie przygotowuje zadań domowych.

Na ocenę dopuszczającą

uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- wymienić autorów i tytuły utworów literackich wskazanych na liście lektur,
- opowiedzieć treść omawianych na lekcji tekstów literackich,
- czytać ze zrozumieniem tekst literacki i interpretować go z pomocą nauczyciela,
- zdefiniować pojęcia związane z epoką np.: *idealizm, irracjonalizm, egzotyka, fantastyka, orientalizm (Orient), pejzaż romantyczny, synkretyzm, fragmentaryczność, groteska, improwizacja, ludowość, patos, poezja tyrtejska, profetyzm, topos, wieszcz, inwokacja, romantyzm, mistycyzm, mesjanizm, prometeizm, indywidualizm, winkelriedyzm, empiryzm, ewolucjonizm, organicyzm, racjonalizm, scjentyzm, utylitaryzm, naturalizm, realizm, asymilacja, emancypacja, praca organiczna, praca u podstaw, pozytywizm, nadczłowiek, nirwana, chłopomania, cyganeria, dekadentyzm, ekspresjonizm, filister, impresjonizm, modernizm, neoromantyzm, symbolizm, synestezja, franciszkanizm,*
- wskazać ramy czasowe epok literackich przewidzianych w programie,
- wymienić cechy romantycznej i pozytywistycznej koncepcji patriotyzmu,
- wymienić romantyczne i pozytywistyczne narzędzia poznawania świata,
- wskazać cechy typowe dla postawy romantycznej, pozytywistycznej, młodopolskiej,
- wykazać się znajomością nazw i pojęć gatunków literackich, np.: *ballada, dramat romantyczny, epepeja, powieść realistyczna, nowela, dramat młodopolski, powieść młodopolska,*
- wskazać w utworze *metaforę, personifikację, animizację, onomatopeję, elipsę, porównanie homeryckie,*
- wymienić najważniejsze wartości charakterystyczne dla epok,
- opisać dzieła sztuki poszczególnych epok, np.: *Wolność wiodąca lud na barykady* E. Delacroix, A. Gierzyński *Powisłe*, J. Malczewski *Melancholia*,
- wskazać i scharakteryzować elementy świata przedstawionego w omawianych tekstach literackich,
- rozpoznać osobę mówiącą i adresata w utworze,
- rozpoznać rodzaje liryki,
- odnaleźć w utworach literackich fragmenty potwierdzające cechy bohatera.

Na ocenę dopuszczającą
uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- wyjaśnić znaczenie realne i metaforyczne wyrazu,
- wymienić cechy stylu artystycznego i potocznego,
- wymienić środki stylistyczne służące ekspresji,
- wyjaśnić znaczenie stałych związków frazeologicznych występujących w omawianych utworach,
- poprawnie budować zdania pojedyncze i złożone.

Na ocenę dostateczną
uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- określić problematykę utworów literackich wskazanych na liście lektur,
- scharakteryzować bohaterów literackich poznanych utworów,
- czytać ze zrozumieniem i interpretować tekst literacki,
- nazwać i uzasadnić fragmentami tekstu cechy bohaterów,
- omówić zadania artysty i sztuki na podstawie poznanych utworów literackich,
- scharakteryzować światopogląd poznanych w klasie II epok literackich,
- scharakteryzować postawę romantyczną, pozytywistyczną, młodopolską,
- omówić na podstawie utworu cechy *ballady, dramatu romantycznego, epopei, powieści realistycznej, noweli, dramatu młodopolskiego, powieści młodopolskiej*,
- omówić cechy miłości romantycznej,
- rozpoznać motywy antyczne i biblijne w poznanych utworach,
- wskazać w utworze *metaforę, personifikację, animizację, onomatopcję, paralelizm, anaforę, epiforę, eufonię, synekdochę, peryfrazę, synestezję*,
- wskazać utwory literackie późniejszych epok nawiązujące do tradycji romantycznych, pozytywistycznych i młodopolskich,
- scharakteryzować osobę mówiącą i adresata utworu,
- zabierać głos w dyskusji (informacje odtwórcze),
- posługiwać się formami wypowiedzi, takimi jak: streszczenie, charakterystyka, rozprawka,
- formułować na podstawie tekstu argumenty i potwierdzać je fragmentami utworów.

Na ocenę dostateczną
uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- rozpoznawać zastosowane w tekstach literackich rodzaje stylizacji,
- rozpoznawać dominującą w tekście funkcję,
- poprawnie budować zdania wielokrotnie złożone.

Na ocenę dobrą
uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- czytać ze zrozumieniem tekst literacki i interpretować go,

- na podstawie tekstów kultury scharakteryzować światopogląd epok, system wartości bohaterów,
- charakteryzować bohaterów utworów literackich w kontekście epoki,
- porównać różne realizacje toposów i archetypów w literaturze sztuce,
- wyjaśnić metaforyczne i alegoryczne znaczenie utworów,
- porównać romantyczne i pozytywistyczne wzorce patriotyzmu,
- porównać postawy bohaterów omawianych utworów,
- formułować argumenty i potwierdzać je fragmentami tekstu,
- określić funkcje środków stylistycznych w utworach,
- wskazać słowa-klucze występujące w tekstach,
- zabierać głos w dyskusji, samodzielnie formułować sądy,
- wykorzystywać różne konteksty w interpretacji tekstów literackich,
- interpretować dzieła sztuki,
- gromadzić, selekcjonować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł,
- aktywnie pracować w grupie.

Na ocenę dobrą

uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- wykorzystać w pracy różnorodne synonimy, homonimy,
- wyjaśnić znaczenie różnych frazeologizmów,
- stosować w wypowiedziach ustnych i pisemnych urozmaiconą składnię,
- posługiwać się bogatym słownictwem.

Na ocenę bardzo dobrą

uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- interpretować i analizować wybrane teksty literackie z wykorzystaniem różnych kontekstów,
- dokonać analizy i interpretacji porównawczej tekstów z jednej epoki lub różnych epok literackich,
- określić funkcje różnych zabiegów stylistycznych i stylizacyjnych,
- określić funkcję występujących w utworach symboli i motywów,
- porównać utwory literackie z różnych epok, w których występują podobne motywy,
- wskazać uniwersalizm omawianych utworów,
- wskazać związek bohatera literackiego z naturą, ojczyzną historią,
- odczytać i wyjaśnić sensory symboliczne tekstów i odnieść je do współczesności,
- skutecznie argumentować swoje stanowisko,
- samodzielnie przygotować dodatkowe materiały wzbogacające pracę na lekcji,
- zaplanować pracę zespołu w celu rozwiązania nowego problemu,
- ocenić osiągnięcia różnych epok literackich,
- syntetyzować i selekcjonować materiał.

**Na ocenę bardzo dobrą
uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:**

- sprawnie posługiwać się współczesną polszczyzną,
- wykorzystywać w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych style poznane w toku kształcenia,
- budować wypowiedzi o różnych funkcjach językowych.

**Na ocenę celującą
uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego potrafi:**

- wykazać się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania na ocenę bardzo dobrą.

KLASA III

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej,
- nie interesuje się przebiegiem zajęć,
- nie uczestniczy w lekcji,
- opuszcza prace klasowe,
- nie przygotowuje zadań domowych.

**Na ocenę dopuszczającą
uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:**

- wskazać ramy chronologiczne epok literackich przewidzianych w programie klasy III,
- wymienić tytuły i autorów utworów literackich wskazanych w kanonie lektury podstawowej (dwudziestolecie międzywojenne i współczesność),
- wymienić bohaterów literackich poznanych utworów i ich cechy charakterystyczne,
- opowiedzieć fabułę poznanych utworów,
- odtworzyć z pamięci definicje pojęć, np.: behawioryzm, awangarda, ekspresjonizm, futurizm, groteska, karykatura, kolaż, kultura masowa, oniryzm, surrealizm, sztuka użytkowa, absurd, autobiografizm, katastrofizm, manipulacja, mityzacja, egzystencjalizm, nihilizm, kultura popularna (popkultura), postmodernizm, socrealizm, nowomowa, poezja lingwistyczna, antysemityzm, eksterminacja, Holocaust, pokolenie Kolumbów, totalitaryzm, apokalipsa spełniona, człowiek zlagrowany, literatura faktu,
- określić czas i miejsce akcji w poznanych utworach,
- wymienić informacje na temat warunków życia w łagrach, lagrach,
- wymienić sposoby upadlania człowieka w systemach totalitarnych i dostrzec jego postawę wobec tych działań,
- wymienić skutki wojny,
- przedstawić zadania artysty i sztuki w czasie wojny i po wojnie,
- wymienić i rozpoznać środki stylistyczne charakterystyczne dla poszczególnych utworów literackich,

- wykazać się znajomością nazw i cech gatunków literackich objętych programem np. powieść (psychologiczna, realistyczna), reportaż, opowiadanie, dramat współczesny,
- zidentyfikować i scharakteryzować osobę mówiącą i adresata w utworze,
- odnaleźć w utworach literackich fragmenty potwierdzające cechy bohatera,
- wymienić przedstawicieli głównych kierunków artystycznych dwudziestolecia międzywojennego i współczesności,
- przedstawić sytuację społeczno - polityczną w Polsce i w Europie w okresie dwudziestolecia i współczesności,
- zabrać głos w dyskusji (powtarzać obiegowe sądy).

Na ocenę dopuszczającą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi :

- zdefiniować pojęcia: stylizacja artystyczna, środowiskowa, biblijna,
- rozpoznać błędnie sformułowane konstrukcje językowe,
- wyliczyć stylistyczne środki językowe,
- wyjaśnić pojęcie stylu funkcjonalnego i artystycznego,
- rozróżnić odmiany języka ogólnopolskiego: mówioną i pisaną, potoczną i oficjalną.

Na ocenę dostateczną

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- streścić wybrane wątki z lektur podstawowych,
- przedstawić wymowę utworów z zakresu klasy III,
- scharakteryzować bohaterów literackich dwudziestolecia i współczesności,
- interpretować i analizować wybrane teksty kultury lub fragmenty tekstów kultury,
- powiązać fakty literackie z najważniejszymi zdarzeniami historycznymi i społecznymi,
- scharakteryzować świat łagrów, łagrów,
- scharakteryzować metody działania systemów totalitarnych,
- wyjaśnić, na czym polega tragizm życia w czasie wojny i po wojnie,
- przedstawić powojenny świat i człowieka,
- scharakteryzować świat przedstawiony w utworach,
- odczytać symboliczne znaczenie przedmiotów, postaci i wydarzeń w utworze,
- tworzyć konspekt wypowiedzi, formułować na podstawie tekstu argumenty i potwierdzać je przykładami z utworów,
- podejmować próby interpretacji dzieł sztuki (dwudziestolecia międzywojennego i współczesności),
- selekcjonować materiał pod kątem problemu,
- zabrać głos w dyskusji (powtarzać schematyczne, odtwórcze sądy).

Na ocenę dostateczną

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- wskazać w utworach przykłady poznanych środków stylistycznych i określić ich funkcje,
- wskazywać cechy stylów funkcjonalnych.

Na ocenę dobrą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- dokonać analizy i interpretacji wybranych tekstów kultury,
- oceniać bohaterów utworów literackich w kontekście epoki,
- porównać koncepcje artysty przedstawione w dwudziestoleciu międzywojennym i współczesności,
- porównać postawy bohaterów literackich w obliczu zagrożenia,
- porównać totalitaryzm niemiecki i radziecki w odniesieniu do konkretnych utworów (lagry, łagry),
- skomentować metody działania systemów totalitarnych,
- scharakteryzować świat i człowieka w kontekście epoki,
- wskazać związki literatury z historią i przemianami polityczno – ustrojowymi, filozofią, przyspieszeniem rozwoju cywilizacyjnego, przeobrażeniami świadomości społecznej,
- określić wymowę utworu,
- wskazać źródła i znaczenie wskazanych toposów i symboli kultury współczesnej,
- przedstawić stosunek artysty do tradycji w literaturze i sztuce XX wieku,
- omówić kompozycję utworu i określić jej funkcje,
- skonfrontować świat wartości bohaterów ze swoim własnym,
- zabierać głos w dyskusji – samodzielnie formułować sądy,
- gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł,
- samodzielnie formułować argumenty i potwierdzać je przykładami z wybranego tekstu,
- wykorzystać we właściwym kontekście pojęcia teoretycznoliterackie.

Na ocenę dobrą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- scharakteryzować cechy językowe utworów literackich,
- określić funkcje wykorzystanych środków językowo – stylistycznych.

Na ocenę bardzo dobrą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego potrafi:

- interpretować i analizować teksty kultury lub fragmenty tekstów kultury z wykorzystaniem np. kontekstu biograficznego, historycznego i innych,
- analizować, syntetyzować i oceniać zjawiska literackie i kulturowe poznane w toku nauki w szkole,
- oceniać i wartościować poznane dzieła, uzasadnić swój sąd,
- dostrzec obecność różnych kultur w utworach z zakresu kl. III,
- oceniać i wartościować postawy bohaterów, odwołując się do podstawowych kategorii etycznych i estetycznych,
- wykryć w utworach omawianych epok treści uniwersalne,
- wyjaśnić związek między treścią i formą utworu,

- analizować dzieła kultury ze wskazaniem funkcji użytych przez autorów środków stylistycznych,
- samodzielnie interpretować różne teksty kultury,
- wskazać główne problemy i zagrożenia kultury masowej i ustosunkować się do nich,
- dowieść swojej racji w ocenie tekstów kultury,
- samodzielnie przygotować dodatkowe materiały wzbogacające pracę na lekcji,
- zaplanować pracę zespołu w celu rozwiązania nowego problemu,
- ocenić osiągnięcia różnych epok,
- właściwie argumentować swoje stanowisko.

Na ocenę bardzo dobrą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia językowego potrafi:

- omówić mechanizm manipulacji językowej, rozpoznać i ocenić jej przejawy,
- wskazać charakterystyczne cechy stylu artystycznego, stylu pisarza, grupy literackiej – w zakresie utworów poznanych w klasie III,
- układać teksty własne w określonym stylu z wykorzystaniem różnych środków stylistycznych.

Na ocenę celującą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego potrafi:

- wykazać się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania na ocenę bardzo dobrą.

POZIOM ROZSZERZONY

Klasa II

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej,
- nie interesuje się przebiegiem zajęć,
- nie uczestniczy w lekcji,
- opuszcza prace klasowe,
- nie przygotowuje zadań domowych.

Na ocenę dopuszczającą

uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego

spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto potrafi:

- odtworzyć z pamięci definicje pojęć związanych z kulturą epoki, np.: *martyrologia, historiozofia, metafizyka, gotycyzm, oniryzm, forma otwarta, indywidualizm, profetyzm, testament poetycki, tyrania, filantropia, ewolucjonizm, organicyzm, język ezopowy, nadczłowiek, bohema, synkretyzm,*
- wymienić tytuły i autorów utworów literackich wskazanych w liście lektur na poziomie rozszerzonym,
- wymienić bohaterów literackich poznanych utworów z poziomu rozszerzonego,

- odnaleźć w utworach literackich fragmenty potwierdzające cechy bohatera (utwory z poziomu rozszerzonego),
- redagować samodzielnie charakterystykę postaci, streszczenie utworów (uwzględniając wewnętrzny porządek i spójność tekstu) z poziomu rozszerzonego,
- przedstawić główne fakty z życia i twórczości A. Mickiewicza, J. Słowackiego, Z. Krasińskiego, C. K. Norwida,
- kształtować własny tekst w sposób zamierzony pod względem jego spójności i kompozycji,
- wypowiadać się w zróżnicowanych formach wypowiedzi ze szczególną troską o spójność tekstu i przejrzystą kompozycję w zapisie graficznym.

Na ocenę dostateczną

uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego

spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto potrafi:

- określić problematykę utworów literackich wskazanych na liście lektur z poziomu rozszerzonego,
- scharakteryzować bohaterów literackich poznanych utworów z poziomu rozszerzonego,
- czytać ze zrozumieniem i interpretować tekst literacki z poziomu rozszerzonego,
- zidentyfikować symbol w tekście literackim, metaforę i obraz poetycki,
- wskazać utwory literackie kontynuujące tradycje romantyczne, pozytywistyczne, młodopolskie,
- rozpoznać cytaty,
- porównać pozytywizm z romantyzmem, wskazując cechy różnic światopoglądowych, oraz pozytywizmem z Młodą Polską,
- odnaleźć hasła i ideały romantyczne, pozytywistyczne i młodopolskie w utworach literackich,
- wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach romantycznych (np. nasycenie emocjonalne „mowa uczuć”, funkcje metaforyki i obrazów poetyckich), pozytywistycznych i młodopolskich.

Na ocenę dobrą

uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego

spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto potrafi:

- czytać ze zrozumieniem tekst literacki i interpretować go (utwory z poziomu rozszerzonego),
- na podstawie tekstów kultury scharakteryzować światopogląd epok, system wartości bohaterów (utwory z poziomu rozszerzonego),
- charakteryzować bohaterów utworów literackich w kontekście epoki (utwory z poziomu rozszerzonego),
- przedstawić ewolucję bohatera romantycznego,
- określać związki utworu ze sztuką, kulturą epoki oraz biografią autora,
- znaleźć w utworze trwałe wartości dla siebie, narodu, życia społecznego,
- wyjaśnić istotę romantycznego rozumienia narodu i wolności,

- przedstawić romantyczne wzorce patriotyzmu,
- ustalać szerszy kontekst interpretacyjny utworu, określając związki z uwarunkowaniami narodowymi i społecznymi oraz prądami umysłowymi epoki,
- interpretować poznane utwory w konwencjach gatunkowych i prądów artystycznych epoki,
- scharakteryzować różne zadania poezji romantycznej i wcielenia poety romantycznego.

Na ocenę bardzo dobrą

uczeń klasy II liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto potrafi:

- stosować terminologię literacką i językoznawczą w opisie i ocenie utworu literackiego,
- podać przykłady wybitnych inscenizacji teatralnych dramatów romantycznych,
- przedstawić przykłady tradycji romantycznej, pozytywistycznej, młodopolskiej w tekstach kultury współczesnej,
- porównać idee pozytywistyczne z romantycznymi,
- porównać bohaterów romantycznych i pozytywistycznych,
- porównać różne dziedziny sztuki, literatury, malarstwa, teatru, filmu,
- rozwiązywać problemy postawione w toku pracy nad lekturą,
- ocenić bohaterów romantycznych, pozytywistycznych, młodopolskich,
- dostrzec obecność różnych kultur w utworach romantycznych,
- określić funkcje metaforyki i obrazów poetyckich w utworach romantycznych, młodopolskich,
- wykryć i określić funkcje występujących w utworach romantycznych, młodopolskich znaków, symboli, motywów,
- analizować teksty literackie i Nieliterackie ze wskazaniem funkcji wykrytych środków stylistycznych,
- dostrzec związek języka z obrazem świata,
- rozpoznać aluzje literackie i symbole kulturowe (np. romantyczne) oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną.

Na ocenę celującą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego potrafi:

- wykazać się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania na ocenę bardzo dobrą.

Klasa III

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej,
- nie interesuje się przebiegiem zajęć,
- nie uczestniczy w lekcji,

- opuszcza prace klasowe,
- nie przygotowuje zadań domowych.

**Na ocenę dopuszczającą
uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego
spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto potrafi:**

- wskazać ramy chronologiczne epok literackich przewidzianych w programie klasy III na poziomie rozszerzonym,
- wymienić tytuły i autorów utworów literackich wskazanych w kanonie lektur na poziomie rozszerzonym (dwudziestolecie międzywojenne i współczesność),
- wymienić bohaterów literackich poznanych utworów (poziom rozszerzony) i ich cechy charakterystyczne,
- opowiedzieć fabułę poznanych utworów (poziom rozszerzony),
- odtworzyć z pamięci definicje pojęć, np.: abstrakcjonizm, awangarda, fotomontaż, futurizm, kubizm, mityzacja, socrealizm, określić czas i miejsce akcji w poznanych utworach,
- wymienić i rozpoznać środki stylistyczne charakterystyczne dla poszczególnych utworów literackich (wskazanych na poziomie rozszerzonym),
- przedstawić główne fakty z życia i twórczości autorów utworów wskazanych w liście lektur na poziomie rozszerzonym,
- wymienić twórców należących do różnych grup poetyckich, różnych pokoleń artystów.

**Na ocenę dostateczną
uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto potrafi:**

- streścić wybrane wątki z lektur na poziomie rozszerzonym,
- odnaleźć hasła i ideały poznanych epok w utworach literackich,
- ustalić kontekst interpretacyjny utworu,
- wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach poznanych epok,
- sporządzić konspekt, notatkę, streszczenie opracowania popularnonaukowego,
- określić filozoficzne źródła postaw bohaterów,
- przygotować krótkie wystąpienie na temat filozoficznych podstaw epoki,
- dostrzec wartości uniwersalne utworu,
- dostrzegać związki utworu ze sztuką, kulturą i filozofią epoki,
- rozpoznawać znaki tradycji w kulturze współczesnej,
- rozpoznać podstawowe wyróżniki kodu innych niż literackie dziedzin sztuki – w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł np. plastycznych, teatralnych, filmowych,
- podjąć próbę analizy i interpretacji porównawczej.

Na ocenę dobrą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto potrafi:

- określać związki utworu ze sztuką, kulturą epoki oraz biografią autora,
- znaleźć w utworze trwałe wartości dla siebie, narodu, życia społecznego,
- ustalać szerszy kontekst interpretacyjny utworu, określając związki z uwarunkowaniami narodowymi i społecznymi oraz prądami umysłowymi epoki,
- interpretować poznane utwory biorąc pod uwagę prądy artystyczne epoki,
- porównać obraz kultury schyłku wieku XIX i XX,
- porównać koncepcje artysty i sztuki w poznanych epokach,
- zestawić ze sobą i porównać różne wizje świata wykreowanego przez wybranych twórców,
- interpretować utwory wykorzystując wiadomości z historii i innych źródeł,
- odczytać przesłanie utworu,
- skonfrontować świat wartości bohaterów ze swoim własnym,
- wskazać środki językowe decydujące o swoistości wypowiedzi indywidualnej,
- przeprowadzić interpretację porównawczą utworów literackich,
- skonfrontować tekst literacki z innymi tekstami kultury.

Na ocenę bardzo dobrą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto potrafi:

- stosować terminologię literacką i językoznawczą w opisie i ocenie utworu literackiego,
- podać przykłady wybitnych inscenizacji teatralnych dramatów współczesnych,
- porównać różne dziedziny sztuki, literatury, malarstwa, teatru, filmu,
- rozwiązywać problemy postawione w toku pracy nad lekturą,
- samodzielnie napisać esej i recenzję teatralną,
- analizować teksty literackie i nieliterackie ze wskazaniem funkcji wykrytych środków stylistycznych,
- dostrzec związek języka z obrazem świata,
- rozpoznać aluzje literackie i symbole kulturowe oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną,
- zestawić różne koncepcje artysty i odnieść je do konkretnych sylwetek twórców oraz kreacji literackich,
- wypowiedzieć własne sądy i opinie na temat roli (i pozycji) artysty i sztuki we współczesnej kulturze,
- dokonać analizy i interpretacji wiersza współczesnego, stosując właściwą terminologię, napisać esej interpretacyjny,
- czytać utwory stanowiące konteksty dla tekstów kultury poznawanych w kl. III,
- twórczo wykorzystywać wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie,
- rozpoznawać mechanizmy nowomowy samodzielnie wybierać do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru, które potrafi uzasadnić,

- wskazywać związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym, poznawczym),
- rozpoznawać aluzje literackie i symbole kulturowe oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną.

Na ocenę celującą

uczeń klasy III liceum w zakresie kształcenia literackiego i językowego potrafi:

- wykazać się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza wymagania na ocenę bardzo dobrą.